

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 09 ” 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конфліктологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки **6.030103 «Практична психологія»**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення **Інститут людини**

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

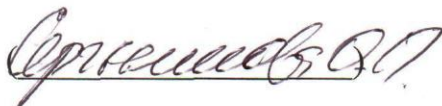
Робоча програма Конфліктологія
для студентів за напрямом підготовки 6.030103 «Практична психологія»

Розробник: Терещенко Марія Вікторівна, кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та
педагогічної психології

Протокол від «29.08» 2014 року №1

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Діяльність вітчизняних і закордонних організацій свідчить про необхідність знань і навичок у галузі конфліктології, а саме: діагностики, профілактики, управління і прогнозування конфліктів. З розвитком ринкових умов і впровадженням конкурентних відносин ці питання набувають все більшої значимості, оскільки конкуренція являє собою варіант конфліктної ситуації, яка за певних умов переростає в конфлікт. Тому на етапі реформування національної вищої освіти набуває практичного значення питання впровадження конфліктології в систему підготовки кадрів, зокрема практичних психологів.

Робочу навчальну програму укладено згідно вимогам кредитно-модульної системи організації навчання.

«Конфліктологія» як нормативна навчальна дисципліна має тісний зв'язок з дисциплінами професійно-психологічного спрямування, а саме: загальна, вікова, педагогічна психологія, психологічне консультування, психодіагностика.

Метою вивчення курсу є формування системи знань про природу конфліктів, набуття практичних навичок у їх розв'язанні, вироблення вмінь прогнозувати і контролювати конфліктну ситуацію, позитивно сприймати конфлікт і прагматично його використовувати.

Основні завдання вивчення дисципліни «Конфліктологія»: виявлення природи конфліктів; визначення їх видів і динаміки розвитку; ознайомлення з психологічними аспектами міжособистісних ділових контактів; вивчення методів прогнозування, діагностування та попередження конфліктів; формування системи знань та практичних навичок управління конфліктами та їх трансформації.

Засобами для досягнення мети курсу є лекційний виклад змісту психологічних знань, які ознайомлюють студента зі структурою та різними видами конфліктів, системою психологічних явищ, що обумовлюють роботу з конфліктними ситуаціями та конфліктами, самостійна робота студента, що перевіряється у співпраці з викладачем на індивідуальних заняттях, а також практичних заняттях, де студент набуває навичок застосування теорій в майбутній професійній діяльності.

Теми, запропоновані в програмі, відповідають внутрішній логічній структурі предмету і одночасно розкривають значення знань з конфліктології в житті людини і в майбутній професійній діяльності.

Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- Розвиток конфліктологічних ідей за час існування людства;
- Закономірності, функції, принципи та методи конфліктології;
- Елементи внутрішнього та зовнішнього впливу на конфліктні ситуації;
- Основи динаміки процесу розвитку конфліктів;
- Теорії механізмів виникнення конфліктів;
- Методи діагностики та аналізу конфліктів;

- Прийоми і методи профілактики конфліктів;
- Специфіку форм управлінських конфліктів;
- Методи та засоби забезпечення ефективного управління конфліктами.

По закінченні вивчення дисципліни студенти повинні уміти:

- Розробляти ефективну систему організаційного попередження, прогнозування і профілактики конфліктів;
- Діагностувати і аналізувати конфлікт з визначенням основних конфліктологічних понять;
- Правильно застосовувати різноманітні методи управління конфліктами в конкретних виробничих і навчальних умовах;
- Реалізовувати основні функції і принципи управління конфліктами;
- Застосовувати адекватні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії за ситуаційним підходом.

Кількість годин відведених навчальним планом становить 108 години, з них: лекції – 14 год., семінарські – 14 год., індивідуальні – 4 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 36 год., самостійна підготовка до екзамену – 36 год. Завершується вивчення курсу екзаменом.

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ»**

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс: IV Підготовка бакалаврів	Напрямок спеціальності, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3</p> <p>Модулів: 2</p> <p>Змістових модулів: 2</p> <p>Загальна кількість годин: 108</p> <p>Кількість годин на тиждень: 4 <i>години</i></p>	<p>Шифр та назва галузі 0301 „Соціально-політичні науки”</p> <p>Шифр та назва напрямку: 6.030103 „Практична психологія”</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень "бакалавр"</p>	<p>Нормативна Рік підготовки: 3-й Семестр: 5-й</p> <p>Аудиторних годин –32 , з них: лекції: 14 год., семінари: 14 год. Індивідуальна робота: 4 год.</p> <p>Самостійна робота: 36 год. Самостійна робота з підготовки до екзамену: 36 год. Модульний контроль: 4 год.</p> <p>Вид контролю: екзамен.</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних:	лекцій	самостійна підг. до екзамену	семінарських, практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I.									
Феноменологія конфліктів									
1.	Історія розвитку конфліктології. Сутність і структура конфлікту.	19	4	2	9	2		6	
2.	Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації..	20	5	2	9	2	1	6	
3.	Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації.	17	6	4		4	1	6	2
Разом:		56	18	8	18	8	2	18	2
Змістовий модуль II.									
Конфлікти у різних сферах життя									
4.	Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення.	20	5	2	9	2	1	6	
5.	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення.	20	5	2	9	2	1	6	
6.	Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення	12	4	2		2		6	2
Разом:		52	14	6	18	6	2	18	2
Всього за навчальним планом:		108	32	14	36	14	4	36	4

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I.

Феноменологія конфліктів

Тема 1. Історія розвитку конфліктології. Сутність і структура конфлікту (2 год).

Конфліктологія як наука. Об'єкт і предмет конфліктології. Наукове визначення конфлікту та його ознаки. Структурна модель конфлікту. Динаміка конфлікту. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів. Причини конфліктів. Конфліктогени та їх класифікація. Особистісна складова конфлікту. Особистісні та об'єктивні фактори виникнення конфлікту.

Тема 2. Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (2 год).

Класифікація конфліктів. Внутрішньоособистісні конфлікти та їх особливості (за З. Фрейдом, К. Левінім, К. Роджерсом, А. Маслоу, В. Франклом, О.М. Леонт'євим, К.Хорні, Е. Фроммом). Попередження і вирішення внутрішньоособистісних конфліктів. Міжособистісні конфлікти та їх властивості, інші види конфліктів (горизонтальні, вертикальні, духовні, матеріальні тощо). Конфлікти групові та між особистістю і групою; межі конфліктів (просторові, часові, суб'єктні). Реакція людини на проблеми які виникають. Уникнення конфлікту (механізми внутрішнього захисту), боротьба, діалог.

Тема 3. Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації (4 год).

Процес діагностики та прогнозування конфлікту. Зміст процесу управління конфліктами (прогнозування, запобігання і стимулювання, регулювання, розв'язання). Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів. Посередництво психолога у вирішенні конфлікту. Психологічне консультування. Профілактика конфліктів і її напрями. Конструктивна поведінка в конфліктах у дитячому віці. Розвиваюча програма для школярів. Урахування в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктам.

Змістовий модуль II.

Конфлікти у різних сферах життя

Тема 4. Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (2 год)

Особливості педагогічного конфлікту. Ознаки педагогічного конфлікту. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання. Стилі взаємин (стійкий позитивний, стійкий негативний, пасивно негативний, пасивно позитивний). Емпіричні

невербальні індикатори прояву ставлення студента до викладача. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів. Помилки викладачів у стилі керівництва. Форми конфліктної поведінки студента.

Тема 5. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (2 год)

Особливості поведінки, стилів реагування та вирішення конфліктів у сім'ї як перший зразок взаємодії у конфліктній ситуації. Первинні та вторинні здібності як можлива основа сімейних конфліктів. Незадоволення потреб у сім'ї, неузгодженість сімейних ролей, функцій, низький рівень адаптації та сумісності як чинники виникнення конфліктів. Феномени взаєморозуміння та прощення у сімейних взаєминах. Необхідність психологічної допомоги при сімейних конфліктах. Особливості сімейної, батьківської та партнерської груп при вирішенні конфліктів.

Тема 6. Конфлікти в організації (2 год)

Особистість у психології управління. Влада як соціальний інститут та інструмент управління. Влада як ресурс керівника. Керівник (лідер) як об'єкт психологічного дослідження. Якості і риси керівника. Управлінські ролі керівника. Психологія впливу керівника на підлеглих як вияв його влади й авторитету в організації. Корупція – фактор конфліктності влади й народу. Соціально-психологічний клімат у колективі. Проблема статі в управлінні.

Семінарське заняття № 1 Сутність, конфліктів (2 год)

1. Визначення, ознаки конфлікту; зв'язок з іншими науками.
2. Методи вивчення конфлікту.
3. Структура конфлікту.
4. Динаміка конфлікту.
5. Причини конфлікту (об'єктивні чинники та особистісні елементи).
6. Функції конфлікту (конструктивні: загальні та особистісні; деструктивні: загальні та особистісні).

Література

Основна: 1, 2, 5, 6.

Додаткова: 12, 15, 16.

Семінарське заняття № 2 Види конфліктів

1. Класифікація конфліктів.
2. Розуміння конфліктів за наступними авторами:
 - З. Фрейдом;
 - К.Хорні;
 - К. Юнгом;

- Е. Фроммом;
- К. Левіним;
- В.С. Мерліним;
- М. Дойча;
- К. Роджерсом;
- А. Маслоу;
- В. Франклом;
- О.М. Леонтьєвим;
- іншими.

Література

Основна: 2, 3, 4, 5, 7, 8.

Додаткова: 9, 10, 11, 12.

Семинарське заняття № 3

Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (2 год)

1. Виникнення конфліктів: стратегії реагування (захисні механізми; боротьба, ухиляння, діалог)
2. Конфліктна взаємодія (мотиви і цілі учасників, моделі розвитку міжособистісної конфліктної ситуації);
3. Вирішення конфліктів.
 - а. Психодіагностика та прогнозування конфліктів.
 - б. Посередник у системі розв'язання конфліктів.
 - с. Переговори – універсальний метод розв'язання конфліктів.
 - д. Урахування в колективі гендерних та вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктів.
4. **Практичне завдання:** у ходжній літературі (або приклади з життя) обрати конфліктну ситуацію. Проаналізувати її за наступними критеріями:
 - вид конфлікту;
 - причини;
 - функції;
 - динаміка конфлікту;
 - стилі взаємодії у конфлікті;
 - можливі шляхи розв'язання конфлікту.

Література

Основна: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова: 9, 10, 11, 15.

Семінарське заняття № 4

Конфлікт у педагогічній взаємодії (2 год)

1. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання;
2. Характеристика педагогічного конфлікту;
3. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів;
4. Особливості навчання вирішенню педагогічних конфліктів.
5. **Питання для дискусії:**
 - Коли і в кого не виникає протиріч і бар'єрів у спілкуванні?
 - Педагоги говорять, що кількість конфліктів у закладах освіти збільшилася. Які можливі причини цього явища, якщо це так?
 - Чи бувають конфлікти які не можна вирішити у педагогічній взаємодії?
 - Розробіть власні поради щодо того як готувати студентів до вирішення конфліктів.

Згадайте з власного досвіду, чи виникали бар'єри спілкування (конфлікти) під час Вашого навчання між викладачем і студентом? Дайте психологічний аналіз причин їх виникнення. Наскільки психологічно доцільно вони були вирішені?

Література

Основна: 2, 5, 6.

Додаткова: 15, 18.

Семінарське заняття № 5

Конфлікти в організації (2 год)

1. Особистість у психології управління.
2. Влада як соціальний інститут та інструмент управління.
3. Соціально-психологічний клімат у колективі.
4. Проблема статі в управлінні.
5. Поради управлінцю в процесі спілкування (правила ведення діалогу; виступ перед негативно налаштованою аудиторією).

Література

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Додаткова: 10, 11, 12, 14.

Семінарське заняття № 6

Стрес і стресори як наслідок конфліктності

1. Стрес і чинники, що його стимулюють.
2. Перша допомога в гострій стресовій ситуації.
3. Рекомендації Г. Сельє щодо стресів.
4. Мудрість спілкування.

Література

Основна: 1, 5, 7, 8.

Додаткова: 12, 16, 18.

Семінарське заняття № 7 Сімейні конфлікти (2 год)

1. Причини виникнення сімейних конфліктів.
2. Феномен прощення у сімейних стосунках.
3. Характеристика взаєморозуміння у сім'ї.
4. Тренінг позитивної сімейної психології.
6. **Практичне завдання:** Наведіть приклад сімейного конфлікту та проаналізуйте усі його особливості.
7. Розробіть власні рекомендації щодо нормалізації подружньої взаємодії, попередженню конфліктів з підлітками та переходу сімейної сварки у конфліктну ситуацію.

Література

Основна: 2, 3, 5, 7, 8.

Додаткова: 9, 10, 15, 16.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. опорні конспекти лекцій;
2. навчальні посібники;

3. робоча навчальна програма;
4. тестові контрольні завдання тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

VIII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Основи конфліктології» – це вид науково-дослідної роботи бакалавранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу;
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем;
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні тенденції у розвитку психодіагностики чи психотерапії, самостійні дослідження;
- ✓ Теоретико-методологічне дослідження у вигляді реферату.

Орієнтовна структура ІНДЗ – теоретико-методологічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Таблиця 8.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-теоретичне дослідження у вигляді реферату)

№ З/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	10
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного	12

	питання.	
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	8
Разом		30 балів

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДЗ

1. Типи конфліктних ситуацій в управлінській діяльності менеджера.
2. Психологічні характеристики безконфліктних й конфліктних стилів управління.
3. Менеджер і його роль в регулюванні між особового конфлікту в колективі.
4. Управління конфліктом: етапи, зміст, методи.
5. Поняття, типи та методи блокування конфліктогенів.
6. Соціологічні теорії конфлікту.
7. Ситуаційний та когнітивістський підходи у психологічному вивченні конфлікту.
8. Соціально-психологічний клімат в колективі та його вплив на конфліктність.
9. Напрями формування оптимального соціально-психологічного клімату в колективі.
10. Конструктивні та деструктивні конфлікти.
11. Засоби подолання конфліктності у взаєминах керівника і підлеглих.
12. Емоційний стан особистості менеджера і конфліктні ситуації.
13. Творчість та внутріособистісні конфлікти.
14. Рольові конфлікти та їх подолання.
15. Методи аналізу міжособистісних конфліктів.
16. Динаміка міжособистісних конфліктів.
17. Методика складання психологічної характеристики конфлікту.
18. Професійна переорієнтація як форма вирішення внутріособового конфлікту.
19. Внутрішній конфлікт особистості в кризовому суспільстві.
20. Особливості подолання конфліктів творчою особистістю.
21. Конфлікт як засіб регуляції міжособистісних відносин.
22. Стиль індивідуальної поведінки в конфліктній ситуації.
23. Міжособові комунікації (взаємини) і їх вплив на успішність проведення ділових переговорів.
24. Особистісні чинники конфліктів в організації.
25. Міжгрупові конфлікти та їх особливості.
26. Вплив рівня розвитку комунікативних навичок на попередження конфліктів.
27. Засоби запобігання конфліктній ситуації в організації.

28. Структура і форми прояву конфліктної ситуації в між особовій взаємодії.
29. Гендерні та вікові відмінності в системі управління конфліктами.
30. Психологічні основи розв'язання міжособистісних конфліктів.
31. Розум та свідомість як фактор конфліктності і безконфліктності.
32. Попередження і розв'язання виробничих конфліктів.
33. Проблеми стилів керівництва в управлінні конфліктами.
34. Влада та конфлікти в організації.
35. Вдосконалення практики психолого-управлінського консультування.
36. Сучасні типології конфліктних особистостей.
37. Психологічні особливості людини як передумови конфліктності особистості.
38. Соціально-трудова конфлікти і способи їх розв'язання.
39. Соціальне партнерство в розв'язанні трудових конфліктів.
40. Управління стресами та конфліктами в організації.
41. Внутрішньоособистісний конфлікт та шляхи його подолання.
42. Міжетнічні конфлікти. Їх природа та типологія.
43. Конфлікти в науковому колективі.
44. Політичний конфлікт та його причини.
45. Методи визначення причин конфліктної поведінки.
46. Переговори та їх роль у вирішенні конфліктів.
47. Технології переговорів та посередництва у вирішенні конфліктів.
48. Соціальна природа конфлікту.
49. Трудовий арбітраж в вирішенні конфліктів.
50. Нормативно-правове забезпечення для вирішення соціально-трудова конфліктів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

За вибором студента прочитати одну із запропонованих книг, написати відгук, есе або зробити конспект та бути готовим до співбесіди по змісту роботи.

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди, люди, которые играют в игры.-М., 1997.
2. Головаха Е.И., Панина Н.В. Психология человеческого взаимопонимания.-К., 1989.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
4. Стюарт Й. Жизненный сценарий [Электронный ресурс] / Й. Стюарт, В. Джонс – М., 1987. – Режим доступа до книги: <http://www.psyinst.ru>.
5. Фрейд З. Психология «Я» и защитные механизмы.-М., 1992.
6. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 1997.
7. Чалдини Р. Психология влияния.-СПб., 1998.

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Конфліктологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 9.1, табл. 9.2.

Таблиця 9.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Практичні, семінарські заняття	70
2.	Відвідування лекцій	7
3.	Відвідування семінарських, практичних	7
4.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
6.	Самостійна робота	50
7.	Разом:	214
8.	Коефіцієнт перерахунку	3,5
9.	Екзамен	40
Підсумковий рейтинговий бал		100

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; конспект, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

**Порядок переведення рейтингових показників успішності у
європейські оцінки ECTS**

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Залік
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	F	не зараховано
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX	
60 – 68	«достатньо»	E	зараховано
69-74	«задовільно»	D	
75 – 81	«добре»	C	
82-89	«дуже добре»	B	
90 – 100	«відмінно»	A	

Питання до екзамену:

7. Предмет, об'єкт конфліктології. Визначення, ознаки конфлікту.
8. Зв'язок конфліктології з іншими науками.
9. Методи вивчення конфлікту.
10. Структура конфлікту.
11. Динаміка конфлікту.
12. Причини конфлікту (об'єктивні чинники та особистісні елементи).
13. Функції конфлікту.
14. Мотиви та цілі учасників конфлікту.
15. Класифікація конфліктів.
16. Міжособистісні конфлікти.
17. Міжгрупові конфлікти.
18. Внутрішньогрупові конфлікти.
19. Внутрішньоособистісний конфлікт.
20. Розуміння конфліктів за З. Фрейдом.
21. Конфліктів за К.Хорні.
22. Конфліктів за К. Юнгом.
23. Конфліктів за Е. Фроммом.
24. Конфліктів за К. Левіним.
25. Конфліктів за В.С. Мерліним.
26. Конфліктів за М. Дойчем.
27. Конфліктів за К. Роджерсом.
28. Конфліктів за А. Маслоу.
29. Конфліктів за В. Франклом.
30. Конфліктів за О.М. Леонтьєвим.

31. Захисні механізми, як стратегії реагування на конфлікт.
32. Боротьба, ухилення, діалог – реакції людини на виникнення конфлікту.
33. Психодіагностика та прогнозування конфліктів.
34. Посередник у системі розв'язання конфліктів (особливості його особистості та поведінки).
35. Переговори – універсальний метод розв'язання конфліктів (правила ведення, учасники).
36. Урахування в колективі гендерних та вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктів.
37. Особливості педагогічного конфлікту, його причини та наслідки.
38. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання та запобігання.
39. Влада й конфлікти в організації.
40. Корупція – фактор конфліктності влади й народу.
41. Стрес і стресори як наслідок конфліктності.
42. Сімейні конфлікти.
43. Характеристика взаєморозуміння у сім'ї.
44. Основні поняття управління конфліктами.
45. Робота з конфліктами.
46. Шляхи вирішення конфліктів.
47. Психологічне консультування, як вид вирішення конфлікту.
48. Групова психотерапевтична робота з конфліктами.
49. Конструктивна поведінка в конфліктах у дошкільному закладі.
50. Програма взаємодії у конфлікті для школярів.
- 51-75. Практичні завдання.

Х. Рекомендована література

Основна:

1. Андреев В.И. Конфликтология / Искусство спора, ведения переговоров, разрешения конфликтов /.-М., 2005.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
3. Берн Э. Игры, в которые играют люди, люди, которые играют в игры.-М., 2005.
4. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер. 2000. – 368с.
5. Пірен М.І. Основи конфліктології.-К., 1997.
6. Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. Пірене М.І., Ложкіна Г.В.-Чернівці-Київ, 1995.
7. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности.-М., 1994.
8. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 1997.

Додаткова:

9. Андреева Т.В. Психология семьи. – СПб.: Речь, 2007.
10. Бернс Р. Развитие Я- концепции и воспитание.-М., 1988.
11. Крайг Г. Психология развития.-СПб., 2000.

12. Леонград. Акцентуированные личности.-К., 1989.
13. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. – СПб.: Речь, 2004. – 288с.
14. Хасан Б. И. Конструктивная психология конфликта. – СПб.: Питер, 2003. – 250 с.
15. Чалдини Р. Психология влияния.-СПб., 2008.
16. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи.-СПб., 1999.
17. Юнг К. Архетип и символ.-М., 1991.
18. Юрченко В. І., Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи.-Київ., 2006.

Навчально-методична карта дисципліни «Конфліктологія»

Всього 108 години, з них: лекції – 14 год., семінарські – 14 год., індивідуальні – 4 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 36 год., самостійна робота з підготовки до екзамену – 36 год.

Модулі	Зістовий модуль I			Змістовий модуль II			
Назва модуля	Феноменологія конфліктів			Конфлікти у різних сферах життя			
Кількість балів за модуль	87			127			
Лекції	I	II	III-IV	V	VI	VII	
Теми лекцій (1 бал відвідування)	Станов-лення конфлік-тології. Сутність і структура конфлікту.	Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації.	Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації.	Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення.	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення		Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення
Теми практичних занять	1 Сутність, конфлікту (11 б.)	2 Види конфліктів (11 б.)	3 Виникнен-ня конфліктів та стратегії реагуван-ня у конфлікт-ній ситуації. (11 б.)	4 Конфлікт у педагогічн ій взаємодії (11 б.)	5 Конфлікти в організації (11 б.)	6 Стрес як наслідок конфлікту (11 б.)	7 Сімейні конфлікти (11 б.)
ІНДЗ	30 балів						
Самостійна робота	25 балів			25 баів			
Модульна контрольна робота	25 балів			25 балів			
	Коефіцієнт – 3,5						
Разом:	214 балів						